

5.4.1 I v programu AAL je pečovatel skutečně důležitým faktorem pro celý systém sociální péče. Z tohoto důvodu by se mělo usilovat o zásadní změnu nejen na organizační úrovni, ale i na úrovni pečovatelů, jejímž cílem by bylo zajistit, že lidé s přímým kontaktem s těmi, kdo budou program AAL potřebovat, budou nejen velmi dobře seznámeni s touto technologií, ale i skutečně přesvědčeni o jejím používání, a posílí tak důvěru v tyto nástroje, jež představují prostředek k vyšší kvalitě života.

5.4.2 EHSV se rovněž domnívá, že by měl být podrobně přezkoumán zdravotní systém, aby se zajistila připravenost přijmout program AAL po organizační stránce, ale také, aby se organizace poskytující zdravotní a sociální péči skutečně dokázaly vyrovnat s tím, že více lidí bude pobývat v domácím prostředí.

5.4.3 S přijetím programu AAL bude navíc zlepšení spolupráce a koordinace mezi zdravotními a sociálními organizacemi ještě mnohem důležitější. I zde může být technologie nástrojem ke zlepšení této spolupráce, ačkoli zásadnější je uvědomění si potřeby a vůle spolupracovat.

5.5 Lze počítat s tím, že systémy AAL budou komplexní, jedním z hlavních cílů v tomto programu by tedy měla být interoperabilita. Inovace a technologie by měly mít široký záběr, měly by být přizpůsobené potřebám, integrované a proaktivní.

5.6 EHSV se rovněž domnívá, že Komise by měla zaujmout integrovaný přístup k programu AAL a politikám, jako je např. celoživotní učení. Odborná příprava zejména v rámci těchto politik by se v podstatě měla zaměřit také na strany zainteresované na programu AAL, neboť odborná příprava je nedílnou součástí úspěchu této technologie.

V Bruselu dne 29. května 2008.

předseda

Evropského hospodářského a sociálního výboru

Dimitris DIMITRIADIS

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu SOLVENTNOST II

KOM(2007) 361 v konečném znění – 2007/0143 (COD)

(2008/C 224/03)

Dne 31. října 2007 se Rada, v souladu s čl. 47 odst. 2 a článkem 251 Smlouvy o založení Evropského společenství, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu směrnice Evropského Parlamentu a Rady o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejímu výkonu – Solventnost II ()*

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 6. května 2008. Zpravodajem byl pan Robyns de Schneidauer.

Na 445. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 28. a 29. května 2008 (jednání dne 29. května), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 67 hlasy pro, 1 člen se zdržel hlasování.

1. Doporučení

1.1 EHSV chválí Komisi za disciplinované přepracování řady komplexních směrnic do jednoho jasného dokumentu, přičemž vzala v potaz pravidla platná pro přepracované součásti této agendy. Vzhledem k tomu, že by se legislativní rámec EU neměl zaměřovat pouze na politiku obezřetnosti, která se zabývá úlohou kapitálu při poskytování pojišťovacích služeb důležitých

pro podnikání i evropské občany v mnoha dalších ohledech, si EHSV zachovává právo vyjadřovat se v příhodnou dobu k novým aspektům s ohledem na vztah mezi spotřebiteli a pojistiteli/zajišťovateli, konkrétně pak v rámci nedávných iniciativ Komise týkajících se retailových finančních služeb.

(*) Návrh byl později pozměněn a stal se z něj KOM(2008) 119 v konečném znění. Číslování článků uvedené v tomto stanovisku odkazuje na tuto nejnovější verzi návrhu směrnice.

EHSV vyzývá Komisi, aby nadále usilovala o harmonizaci právních aspektů vztahu mezi pojistníkem a pojistitelem, která je

v současné době zkoumána ve společném referenčním rámci pod vedením GR pro zdraví a ochranu spotřebitele.

1.2 EHSV velmi pozitivně hodnotí navrhovanou rámcovou směrnici Komise Solventnost II a vítá rozsáhlou konzultaci, jež jí předcházela. Přístup, který Komise uplatnila, je v souladu se zásadami zlepšování právních předpisů, které si sama dříve stanovila. Konzultace k těmto reformám by však měly věnovat patřičnou pozornost názorům zaměstnanců a spotřebitelů, kteří mají na výsledku tohoto procesu zřejmý zájem. EHSV vyzývá Komisi k zakládání příslušných fór, jako např. FINUSE, kde by k těmto konzultacím docházelo.

1.3 EHSV vítá přijetí ekonomického přístupu založeného na posouzení rizika při hodnocení solventnostních kapitálových požadavků pojišťoven a přístupu vycházejícího z celkové rozvahy, který je založený na úplném ekonomickém oceňování aktiv a závazků, aby bylo možné zhodnotit jejich finanční situaci. To má za cíl správně reflektovat skutečnou inherentní míru rizika i nástroje ke snižování rizik v těchto podnicích. Kromě toho, že je ekonomicky správný, má tento přístup výhodu v tom, že zamezuje případné regulační arbitráži a zároveň všem pojistníkům v Evropě zajišťuje stejnou dostatečnou úroveň ochrany bez ohledu na právní postavení, velikost či sídlo společnosti.

1.4 EHSV vřele vítá zavedení tří pilířů v přístupu k obezřetnostnímu dohledu, což je v souladu s kapitálovými požadavky v rámci dohody Basilej II zavedené v bankovním sektoru, ovšem s přihlédnutím ke specifickým rysům pojištnictví. EHSV by rád podtrhl význam, který pro přiměřenost obezřetnostního dozoru nad pojišťovнами představuje začlenění procesu kontroly orgánem dozoru a kvalitativních požadavků (pilíř II), jakož i zavedení zásad pro regulaci oznamování orgánům dozoru a zveřejňování informací (pilíř III) vedle stanovení kvantitativních kapitálových požadavků vycházejících z rizik.

1.5 EHSV vítá zavedení solventnostního systému na základě dvou kapitálových požadavků: solventnostního kapitálového požadavku (SCR) a minimálního kapitálového požadavku (MCR), z nichž každý má jiný účel. SCR by měl odrážet cílovou úroveň kapitálu, které by se určitý subjekt měl snažit dosáhnout za běžných provozních podmínek, kdežto MCR by měl odrážet úroveň kapitálu, pod níž by již mělo dojít k zahájení mezních opatření dozoru. EHSV by přivítal, kdyby úprava na úrovni II dále vyjasnila podmínky týkající se zjednodušeného výpočtu SCR (čl. 108), jakož i okolností vedoucích k vyžádání dodatečného solventnostního kapitálu.

1.6 EHSV je toho názoru, že výpočty MCR a SCR by měly být důkladně sladěny a oba tím pádem založeny na přístupu citlivém na rizika, aby mohlo dojít k řádnému provedení odstupňovaných zásahů orgánů dozoru, které zajistí, že jak

příslušná pojišťovna, tak dozorový orgán budou mít dostatek času na realizaci příslušných opatření k řešení situace při porušení SCR.

1.7 EHSV vítá zásadu proporcionality obsaženou v návrhu této směrnice, která by režim Solventnosti II umožnila uplatňovat všem pojišťovnám. EHSV by přivítal, kdyby úprava na úrovni II dále vyjasnila tuto obecnou zásadu proporcionality (čl. 28 odst. 3) tak, aby se přiměřenost požadavků a, v případě potřeby, nápravných opatření mohla vykládat spolehlivěji; to by však nemělo vést ke zkosnatění předpisů. EHSV doporučuje, aby se tato zásada uplatňovala efektivně a důsledně po celé Evropě, s účinnou možností opravných prostředků ve správním řízení či v případě potřeby soudní cestou, jež by toto zaručovala.

1.8 EHSV důrazně doporučuje, aby Komise zachovala rozmanitost pojišťovacího trhu tím, že vezme v potaz úlohu malých a středně velkých pojistitelů i vzájemných a družstevních pojišťovacích společností. Vzhledem k tomu, že mnoho z nich operuje v tržních nikách, považuje EHSV za velmi důležité, aby zde ve standardním přístupu existovala jistá flexibilita, která by například umožňovala uplatnění vlastních, relevantnějších údajů a obecně přijímaných metodik, aniž by se však narušila spravedlivá soutěž mezi těmito pojišťovacími společnostmi. Mělo by dojít k náležité analýze a zvážení možnosti, že by vzájemné pojišťovací společnosti od svých členů žádaly, aby zašitili jejich platební schopnost, jak k tomu v praxi již mnohde dochází.

1.9 EHSV uznává význam dozoru nad pojišťovacími skupinami, které tvoří velký podíl na pojišťovacím trhu v EU, přestože jsou relativně malé co do počtu pojišťoven. EHSV proto považuje zavedení skupinového dozoru za významný krok vpřed, jenž umožní všem orgánům dozoru nad skupinami i ostatním dotčeným orgánům dozoru lépe pochopit rizikový profil skupiny jako celku. Je záhodno, aby u těchto orgánů dozoru existovala co největší míra harmonizace a transparentnosti a byla mezi ně jasně rozdělena odpovědnost.

1.10 EHSV vítá zavedení volitelného režimu, který skupinám usnadňuje řízení kapitálu na úrovni skupiny, a tím zlepšuje mobilitu kapitálu v jejím rámci a poskytuje praktický a transparentní systém, v němž bude mít skupina prospěch z uznání účinků diverzifikace na úrovni skupiny, aniž by to ovlivnilo úroveň kapitálových požadavků dceřiných podniků ve skupině. Bude nutné zvážit skutečnou výši kapitálu jednotlivých dceřiných podniků ve skupině, jelikož část z nich bude kryta prohlášeními o skupinové podpoře, spíše než dostupnými likvidními či ekvivalentními aktivy. EHSV poznamenává, že účinky skupinové diverzifikace se budou uznávat pouze pomocí standardní metody výpočtu SCR a že tento návrh by měl též umožnit uznávání účinků skupinové diverzifikace bez využití podpory skupiny.

1.11 Výbor doporučuje vyhodnotit dopad navrhovaného volitelného režimu na hospodářskou soutěž na místní úrovni, úroveň ochrany spotřebitele v běžných i krizových situacích, jež by neměla být nižší, než je úroveň v rámci běžného režimu, a vyjasnění právních i praktických otázek, včetně bezpečnosti přeshraničních převodů prostředků mezi různými společnostmi v rámci jedné skupiny, především možných právních překážek na národní úrovni pro převody kapitálu (v rámci skupinové podpory) na dceřiný podnik se sídlem v jiném členském státě.

1.12 EHSV očekává, že orgány úrovně II zohlední výsledky čtvrté fáze studie o kvantitativních dopadech (QIS4), která v době přijímání tohoto stanoviska ještě nebyla ukončena.

1.13 EHSV trvá na tom, že je nutné tuto směrnici uplatňovat harmonizovaným způsobem, vyvarovat se „pozlacování“ či rozbíhavosti politik kvůli doplňkovým parametrům, což by ohrozilo jednotnou politiku obezřetnosti v rámci jednotného trhu.

1.14 EHSV vyzývá Komisi k zajištění předvídatelnosti obezřetnostní praxe, aby se pojišťovnám poskytla míra jistoty, s níž mohou počítat při vytváření své politiky rizik a solventnosti.

1.15 EHSV uznává význam aspektů snižování rizik pro Solventnost II, jako např. sdílení spolehlivých údajů mezi pojistiteli a pojišťovacími pooly (systémy soupojištění). Usnadňují přístup na trh nováčkům a menším provozovatelům a umožňují jim zvyšovat dostupné kapacity a snižovat přírážky za nejistotu u svého pojistného. EHSV proto nabádá Komisi, aby tyto vzájemné souvislosti zvažila při revizi nařízení o blokových výjimkách pro sektor pojištnictví.

1.16 EHSV blahopřeje Komisi a dotčeným Lamfalussyho výborům za vedoucí úlohu, již se v tomto reformním procesu chopily při aplikaci osvědčených postupů a osvětové činnosti na celém evropském trhu. Navrhovaná směrnice představuje pro mnoho jiných jurisdikcí a sektorů finančních služeb skutečné měřítko. Konzultace k těmto reformám by však měly věnovat patřičnou pozornost názorům zaměstnanců a spotřebitelů, kteří mají na výsledku tohoto procesu zřejmý zájem. EHSV vyzývá Komisi k zakládání příslušných fór, jako např. FINUSE, kde by k těmto konzultacím docházelo.

1.17 EHSV nabádá Komisi, aby podle zásady „stejná rizika, stejná pravidla“ dovedla solventnostní ustanovení jiných poskytovatelů (bez ohledu na jejich charakter), kteří poskytují podobné finanční služby, na úroveň směrnice o Solventnosti II. Vzhledem k nestabilitě finančních trhů nesmí být klientům a osobám oprávněným k pojistnému plnění upřena stejná míra moderní solventnostní ochrany. Pro podporu spravedlivého konkurenčního prostředí na finančním trhu jsou také nezbytné rovné podmínky v souvislosti se solventnostními kapitálovými požadavky.

1.18 Zásady Solventnosti II by měly být kritériem pro zavedení nových solventnostních standardů, např. v rámci přezkumu směrnice o IZPP⁽¹⁾ v roce 2008, zvláště vzhledem k rozšíření povinností soukromých poskytovatelů penzijního připojištění v celé Unii.

2. Úvod

2.1 Tento návrh směrnice o novém solventnostním rámci pro soukromé pojišťovny a zajišťovny, zvaném Solventnost II, zavádí revidovaný režim k zajištění lepší ochrany pojistníků a oprávněných osob, k prohloubení integrace jednotného pojistného trhu EU a zvýšení mezinárodní konkurenceschopnosti evropského sektoru pojištnictví jako celku i jednotlivých pojistitelů a zajišťitelů. Zároveň tento návrh spojuje několik generací pojišťovacích směrnic do jediné přepracované směrnice. Tento rámec má být aplikován na pojišťovny i zajišťovny.

2.2 Prostřednictvím promyšlených a průběžných konzultací se všemi zainteresovanými stranami se Komise a Lamfalussyho výbory složené z regulátorů i orgánů dozoru ujaly vůdčí role při sestavování pokrokových postupů v globálním prostředí, zvláště pak v oblasti finančních služeb. Výsledkem je Solventnost II, jakožto jeden z nejsostikovanějších souborů pravidel pro solventnost v pojištnictví na světě, který posunuje Evropu daleko před ostatní jurisdikce. Konzultace k těmto reformám by však měly věnovat patřičnou pozornost názorům zaměstnanců a spotřebitelů, kteří mají na výsledku tohoto procesu zřejmý zájem. EHSV vyzývá Komisi k zakládání příslušných fór, jako např. FINUSE, kde by k těmto konzultacím docházelo.

3. Důvody pro předložení stanoviska

3.1 Cílem navrhovaného solventnostního rámce je zlepšení finanční stability a spolehlivosti evropských pojistných trhů. To by mělo přinést užitek pro konkurenceschopnost evropského sektoru pojištnictví jako celku i jednotlivých pojistitelů a zajišťitelů a z hlediska bezpečnosti i spotřebitelům. Spolehlivé pojistné trhy jsou pro sociální a hospodářskou vnitřní strukturu Evropské unie rozhodující.

3.2 Na prvním místě je třeba uvést, že pojištění je nástrojem individuální i kolektivní ochrany. Klientelu u pojistných produktů tvoří domácnosti, MSP, velké společnosti, sdružení i státní úřady. Závazky pojišťovacích společností se týkají závislých osob a třetích stran, ale i vlastních klientů pojišťovacích služeb. EHSV si je obzvláště vědom těchto dopadů na každodenní život evropských občanů. Kromě svého významu na trhu se zabezpečením pro případ smrti, se pojištění stalo významným poskytovatelem spořicíh produktů. Pojištění je součástí řízení systémů sociálního zabezpečení, např. penzijních systémů (v severských zemích), úrazového pojištění pracujících (BE, FI, PT) a národních systémů zdravotní péče (IE, NL), často

⁽¹⁾ Instituce zaměstnaneckého penzijního pojištění.

v rámci struktury zahrnující zástupce pracujících. Z pojištění plynou zaměstnanecké dávky, které mají pro pracovní sílu – tuto důležitou zainteresovanou stranu – rychle rostoucí význam. Poskytuje ochranu před novými hrozbami, jako jsou přírodní pohromy, neúroda a terorismus, někdy prostřednictvím partnerství mezi zajistiteli/pojistiteli a vládami.

3.3 Pojistný trh hraje důležitou roli páky pro celou ekonomiku, a to tím, že podporuje iniciativu a buduje důvěru a je sám o sobě závažným ekonomickým faktorem, který vytváří pracovní místa pro téměř milion zaměstnanců v Evropě (?). Komise odhaduje, že navrhovaná směrnice bude pro pojistitele a orgány dozoru představovat investice navíc ve výši 2–3 mld. EUR. Očekává se, že velká část těchto investic půjde do lidského kapitálu a na místní úrovni vytvoří trvalá vysoce kvalifikovaná pracovní místa (např. manažeři rizik, pojistní matematici, experti na IKT či kontroloři shody). EHSV se domnívá, že tyto investice by měly nabízet hodnotu všem zainteresovaným stranám nevyjímaje klienty a oprávněné osoby.

3.4 K této přímé zaměstnanosti navíc přibude další milion pracovních míst v oblasti zprostředkování pojištění, a to pro agenty, zprostředkovatele a jejich vlastní zaměstnance.

Prostřednictvím investic, jež dosáhnou výše více než 6.500 mld. EUR (?), se pojišťovny a zajišťovny stávají důležitými institucionálními investory. Jako takové jsou odpovědné za transformaci individuálního pojistného do společného fondu finančních aktiv v náležitém poměru k neseným rizikům a za středně- až dlouhodobou bezpečnost pojistníků a oprávněných osob.

3.5 Domácnosti, MSP, větší korporace, sdružení a státní orgány vkládají pojistné, jehož výše je větší než 5 % HDP u životního pojištění (4) a více než 3 % u neživotního pojištění. I na vyspělých trzích většinou tempo růstu pojištění překračuje růst hospodářství jako celku. Investice pojistitelů představují více než 50 % HDP (?), z toho polovina je v aktivech a půjčkách s fixním příjmem (?), zatímco celková výše investic s proměnným výnosem se rovná asi čtvrtině kapitalizace na evropském trhu cenných papírů (?).

3.6 Přestože v nedávné historii pojišťovnictví docházelo k mnoha fúzím, v Evropě dosud stále existuje na 5 000 pojišťoven (?). Velké finanční skupiny mohou mít různé dceřiné podniky v různých zemích. Skupinové struktury v rámci sektoru pojišťovnictví mohou sdružovat různé činnosti související s pojištěním (zajišťování, životní a neživotní pojištění, zprostředkování pojištění) či v širším kontextu finančních služeb (včetně bankovníctví – bankopojištění – a hypoték). Skupiny se navíc mohou skládat z mateřských a dceřiných společností, ale také

obsahovat společné podniky (joint ventures), struktury holdinového typu apod. 20 největších skupin pobírá asi polovinu z celkového příjmu z pojistného v Evropě (?). Značný podíl na trhu mají vzájemné a družstevní pojišťovací společnosti. Družstevní pojišťovny jsou často vnitřně propojené s velkým počtem organizací občanské společnosti a představují 30 % celkového příjmu z pojištění v Evropě (?).

3.7 Nynější finanční krize, způsobená praktikami na trhu hypoték poskytovaných rizikovým klientům v USA, je dalším argumentem pro solidní a důkladné normy pro solventnost, jež by pojišťovnám umožnily plnit své závazky i v tísní. Předpisy, metody řízení a zátěžové testy přispívají k dosažení tohoto cíle.

4. Legislativní přístup

4.1 Na základě svého programu zaměřeného na zlepšení právní úpravy připravovala Komise tuto směrnici o Solventnosti II velmi podrobně a důkladně a vzala v potaz pravidla týkající se přepracovaných součástí této agendy. Několik kol kvalitativních i kvantitativních posouzení dopadu a konzultací zajistilo, že bylo přihlédnuto k mnoha připomínkám přicházejícím zevnitř sektoru i od orgánů dozoru. Připravují se nová kola podrobných kontrol a konzultací.

4.2 Návrhem Komise je tzv. Lamfalussyho směrnice založená na čtyřstupňové struktuře Lamfalussyho architektury finančních služeb. Ustanovení 1. stupně této směrnice vychází z principů a poskytují základ pro přijetí prováděcích opatření na 2. stupni a pokyny ke sblížení dozoru na 3. stupni tohoto procesu. Cílem tohoto přístupu je umožnit, aby bylo možné nový režim rychle přizpůsobit vývoji trhu, mezinárodnímu vývoji v oblasti regulace účetnictví a pojištění/zajištění, technologickému pokroku, novým zkušenostem a metodikám. Pokud by jednotlivé články této směrnice obsahovaly podrobné specifikace výpočtů, mohlo by to ohrozit samotný smysl tohoto inovačního legislativního procesu. Těmito specifikacemi se budou zabývat stupně 2 a 3, které se k tomu účelu hodí lépe.

4.3 Nový režim je založen na třípilířové struktuře podobné kapitálovým požadavkům rámce Basilej II v bankovníctví, ovšem s přihlédnutím ke specifickým rysům pojišťovnictví. Pilíř I (články 74–142) stanovuje kvantitativní požadavky na finanční sílu, pilíř II (články 27–34, 36–38, 40–49, 181–183) se zabývá procesem kontroly orgánem dozoru a kvalitativními požadavky a pilíř III (články 35, 50–55) upravuje oznamování orgánům dozoru a zveřejňování informací. Tyto tři pilíře nestojí samostatně, ale vzájemně se doplňují v plnění cílů tohoto režimu. Vzájemné působení mezi ustanoveními v různých pilířích by mělo být náležitě zváženo.

(?) Zdroj: Comité Européen des Assurances, European Insurance in Figures, 2007. Čísla vycházejí z údajů na konci roku 2006.

(4) Viz poznámka pod čarou 2.

(5) Viz poznámka pod čarou 2.

(6) Viz poznámka pod čarou 2.

(7) Viz poznámka pod čarou 2.

(8) Viz poznámka pod čarou 2.

(9) Viz poznámka pod čarou 2.

(10) Zdroj: AISAM.

4.4 Revize současného solventnostního režimu se také využila jako příležitost k přepracování 13 pojišťovacích/zajišťovacích směrnic do jediné zjednodušené směrnice, do níž jsou integrována nová pravidla pro solventnost. Obsahuje celou řadu změn nepodstatného charakteru s cílem zlepšit redakční kvalitu navrhované směrnice. Články nebo části článků, které se staly bezpředmětnými, se zrušily.

5. Obecná hlediska

5.1 Během posledních 30 let vytvořily generace směrnic EU postupem času evropský pojistný/zajistný trh, který se řídí společným souborem pravidel, z nichž jmenujme zásady vzájemného uznávání a kontroly v zemi původu. Vytvořily trh otevřený subjektům mimo EU a podnítily pojistitele z EU k expanzi na trhy mimo EU, především v Severní Americe, Asii a zemích, u nichž se do budoucna uvažuje o členství v EU.

5.2 Navrhované pokrokové solventnostní nařízení zajišťuje, že pojistitelé jsou finančně v dobré kondici a jsou schopni přežít nepříznivé situace, aby mohli plnit své smluvní závazky vůči pojistníkům a garantovat stabilitu finančního systému. Je nicméně nutné zdůraznit, že takovouto zvýšenou ochranu si zaslouží všichni klienti těchto finančních služeb. Celá řada subjektů trhu nepodléhá regulaci pojištění – např. poskytovatelé zaměstnaneckého penzijního pojištění či spořitelny a investiční domy.

5.3 Harmonizovaná pravidla pro solventnost vytvářejí důvěru, a to nejen ze strany spotřebitelů, ale i orgánů dozoru. Tato důvěra je k vytvoření fungujícího evropského trhu, kde platí vzájemné uznávání a kontrola v zemi původu, rozhodujícím faktorem. Současná pravidla EU pro solventnost (Solventnost I) jsou však zastaralá. Nejsou citlivá na konkrétní rizika, jež nese poskytovatel pojistného krytí, což znamená rovné požadavky na solventnost pro společnosti s různým rizikovým profilem. Navíc se stávající pravidla pro solventnost zaměřují hlavně na splnění finančních požadavků, přičemž jde hlavně o vyhovění předpisům, než o správné řízení, a nedostatečně též řeší dozor nad skupinou. K tomu ještě nechává současný právní rámec EU členskými státy příliš mnoho prostoru pro národní odchylky, čímž ohrožuje efektivitu dozoru nad nadnárodními operacemi a skutečnou rovnost podmínek. V důsledku těchto nedostatků byl tento režim překonán odvětvovým, mezinárodním a meziodvětvovým vývojem. Nové normy pro solventnost v navrhované směrnici jinými slovy odrážejí trend, který nastolili provozovatelé a orgány dozoru z různých zemí, kteří si byli vědomi rizik.

5.4 Na rozdíl od rámce Solventnosti I se reforma zaměřuje na skutečnou kvalitu řízení rizik v tom kterém podniku a na zásady a cíle; spíše než na pravidla, která neberou v potaz specifické rizikové profily těchto společností.

Jejím cílem je také sladit dozorovací postupy v rámci EHP.

5.5 Nový systém v podstatě nejprve orgánům dozoru a pojistitelům poskytne propracované nástroje solventnosti, a to nejen aby přestáli situace nepříznivé z hlediska pojistných rizik, jako jsou záplavy, bouře či velké dopravní nehody, ale i pro tržní riziko, úvěrové riziko a operační rizika. Na rozdíl od stávající legislativy se od pojistitelů a zajišťovatelů bude vyžadovat, aby drželi kapitál v poměru ke svému celkovému solventnostnímu riziku s přihlédnutím nejen ke kvantitativním prvkům, ale i ke kvalitativním aspektům ovlivňujícím rizikový rating společnosti.

5.6 Základem je přístup citlivý k ekonomickým rizikům, který má za cíl zajistit, že se bude náležitě reflektovat skutečná inherentní míra rizika i systémy ke snižování rizik, a tím se zamezí případné regulační arbitráži, jež by mohla zkreslit a oslabit dostupnou ochranu pojistníka. To také znamená, že by kapitálové požadavky měly umožňovat optimální alokaci kapitálu a stimulovat k lepšímu internímu řízení rizik.

5.7 Za druhé Solventnost II zdůrazňuje odpovědnost vedení pojišťoven za zajištění řádného řízení rizik a její snahou je zlepšení správných postupů v tomto odvětví. Pojišťovny se budou muset zaměřit na aktivní určování, měření a řízení rizik a zvážit budoucí vývoj, tj. nové obchodní plány či možné katastrofy, jež by mohly mít vliv na jejich finanční pozici. Navíc bude po nich navrhovaná reforma vyžadovat vyhodnocení jejich kapitálových potřeb vzhledem k veškerým rizikům prostřednictvím „Vlastního posouzení rizik a solventnosti“ (VPRS), zatímco „Proces kontroly orgánem dozoru“ (PKOD) přesune pozornost orgánů dozoru od právně formalistického souladu a kapitálového monitoringu k posuzování skutečného rizikového profilu pojišťovny a kvality jejího systému řízení rizik a správy například prostřednictvím mechanismů včasného varování a zátěžových testů. Podobně podporuje spolupráci a sblížení v oblasti dozoru, např. posilováním úlohy CEIOPS (Evropského výboru orgánů dozoru nad pojišťovnictvím a zaměstnaneckým penzijním pojištěním), jako krok k větší jednotnosti při doзору nad finančními službami, což EHSV podporuje.

5.8 Třetím důležitým aspektem je snaha o zlepšení účinnosti dozoru nad pojišťovacími skupinami pomocí „orgánu dozoru nad skupinou“ v zemi původu. Dozor nad skupinou zajistí, že nebudou přehlédnuta rizika na úrovni skupiny, a zároveň skupinám umožní fungovat efektivněji a všem pojistníkům zajistí vysokou míru ochrany. Orgán dozoru nad skupinou bude mít konkrétní povinnosti, které bude vykonávat v úzké spolupráci s příslušnými vnitrostátními orgány dozoru, a také odpovědnost rozhodovat o omezeném počtu záležitostí. Místní orgány dozoru se vyzývají k aktivní účasti v kolegiu orgánů dozoru, jelikož mají právo na spolurozhodování, lze-li dosáhnout shody. To s sebou nese potřebu jiného přístupu, který musí být použit, aby bylo možné identifikovat ekonomické skutečnosti a potenciál k diverzifikaci rizik těchto skupin.

5.9 Za čtvrté zavádí směrnice o Solventnosti II více transparentnosti a objektivitu, a to jak z hlediska údajů poskytovaných společnostmi o její finanční situaci a souvisejících rizicích, tak i z hlediska procesu kontroly orgánem dozoru. V současnosti se výkon dozoru v jednotlivých členských státech stále liší, což zanechává prostor pro případnou regulační arbitráž. Pro evropskou politiku v této oblasti ale i pro pojistitele, kteří chtějí vstoupit na nový národní trh, se zdá významné, že výkon dozoru by byl nejen objektivní a transparentní, ale i předvídatelný a dobře zdokumentovaný

6. Hlubková analýza

6.1 Finanční požadavky (pilíř I)

(články 74–142)

6.1.1 Definováním kvantitativních požadavků na pojišťovny zaujímá nový režim holistický přístup vycházející z celkové rozvahy, při němž jsou měřena veškerá aktiva⁽¹⁾ a závazky v souladu s přístupem konzistentním s trhem, a veškerá kvantifikovatelná rizika s nimi související se explicitně odrazí v kapitálových požadavcích. Oceňování aktiv a závazků na úrovni odpovídající obchodním podmínkám zajišťuje, že se oceňují objektivně a jsou vzájemně v souladu. Zajišťuje také, že ke každé možnosti volby, jež k nim patří, je přiřazena správná hodnota. Realistické výhledové oceňování je nejúčinnější ochranou před potenciálním zkresením, jež by mohlo ohrozit práva všech zainteresovaných stran.

6.1.2 V rámci tohoto oceňování je zvláštní význam přisuzován výpočtu technických rezerv, tj. závazků vůči pojistníkům a ostatním oprávněným osobám. Ocenění technických rezerv, které by bylo konzistentní s trhem, dosáhneme pomocí výpočtu „nejlepšího odhadu“, což je pravděpodobnostmi vážený průměr budoucích peněžních toků s ohledem na časovou hodnotu peněz, včetně rizikové přírážky. Tento přístup by měl zaručit, že celková hodnota technických rezerv bude odpovídat očekávané částce, kterou potřebuje třetí strana na převzetí pojistného portfolia a vyrovnání souvisejících závazků. K výpočtu se musí použít informace, které poskytují finanční trhy a obecně dostupné údaje o rizicích pojištění, a musí s nimi být v souladu.

6.1.3 Pokud jde o kapitálové požadavky, obsahuje solventnostní systém dva z nich: solventnostní kapitálový požadavek (SCR) a minimální kapitálový požadavek (MCR), z nichž každý má jiný účel a podle toho se pak vypočítává.

6.1.4 SCR stanovuje cílovou úroveň kapitálu, které by se pojistitel měl snažit dosáhnout za běžných provozních podmínek; přičemž pod touto úrovní bude docházet k zintenzívnění zásahu orgánů dozoru. Umožní progresivní zásah orgánu dozoru dříve, než úroveň kapitálu dosáhne MCR, a tím poskytne pojistníkovi a oprávněným osobám rozumnou míru jistoty, že závazky budou splněny, jakmile budou splatné. Z technického hlediska má být SCR navržen a nastaven tak, aby stanovil úroveň kapitálu umožňující pojišťovně/zajišťovně absor-

bovat značné neočekávané ztráty na základě určité míry pravděpodobnosti neplnění za časový úsek (0,5 % v horizontu jednoho roku).

6.1.5 MCR představuje úroveň kapitálu, na které dojde k zahájení mezních opatření dozoru dle potřeby. Výpočet MCR by měl umožnit dostatečný doběh (v porovnání s SCR), aby byl zajištěn dostatečný prostor pro přiměřenou míru odstupňovaných zásahů orgánů dozoru.

6.1.6 V praxi může pojistitel SCR vypočítat buď podle standardního vzorce, nebo podle vlastního interního modelu schváleného orgánem dozoru. Standardní vzorec by měl přiměřeně odrážet techniky snižování rizika a účinky diverzifikace, jakož i veškeré formy schopnosti těch rozvahových položek, které nejsou zahrnuty do dostupného kapitálu, absorbovat ztráty. Rizikově orientovaný přístup obsažený v návrhu směrnice předpokládá, že interní model (částečný či úplný) může po předchozím schválení orgánu dozoru nahradit standardní výpočet za předpokladu, že lépe odráží rizikový profil daného podniku. Jedná se o důležitý podnět k důkladné interní identifikaci a řízení rizik, jakož i k vyškolení a naboru vysoce kvalifikovaných pracovních sil.

6.1.7 Dalším prvkem, který je v souladu s cílem podporovat správné interní řízení, je uplatnění zásady „obezřetné osoby“ v investiční politice, což umožní nestanovovat umělé investiční limity a zároveň vyžadovat vysoké standardy kvality a náležitě odpovídat za veškerá materiální rizika při výpočtu kapitálového požadavku.

6.1.8 Vzhledem ke složitosti těchto požadavků je nutné si všimnout, že současný návrh obsahuje ustanovení umožňující úměrné a únosné zavedení požadavků pilíře I. To je obzvláště důležité pro malé a střední pojišťovny (MSP). Takováto zásada proporcionality však nepoukazuje na rozsah, nýbrž na povahu a komplexnost rizik, jimž pojišťovny čelí. MSP podléhají podobným obecným obezřetnostním zásadám, pokud je jejich rizikový profil stejný jako u jiných pojišťoven. Jejich klienti a oprávněné osoby požívají stejné úrovně ochrany.

6.2 Proces kontroly orgánem dozoru a kvalitativní požadavky (pilíř II)

(články 27–34, 36–38, 40–49, 181–183)

6.2.1 Návrh Komise Solventnost II stanovuje procesy a nástroje pro dozor a kontrolu a obsahuje definici pravomocí dozoru, ustanovení pro spolupráci mezi vnitrostátními orgány dozoru i pro sbližování dozoru. Ustanovení pilíře II se dále týkají kvalitativních požadavků na pojišťovny/zajišťovny, např. na systém správy včetně účinného systému vnitřní kontroly, systém řízení rizik, pojistně-matematickou funkci, vnitřní audit, funkci zajišťování shody s předpisy a pravidla pro externí zajištění.

6.2.2 Nástroje dozoru mají za cíl určit instituce s finančními, organizačními nebo jinými rysy, díky nimž budou náchylnější

⁽¹⁾ Aktiva v majetku pojišťoven v EU představují především cenné papíry (37 %), vlastnické podíly (31 %) a půjčky (15 %). Zdroj: Comité européen des assurances, Evropské pojištění v číslech, 2007.

k vytváření rizikovějšího profilu, jež by za výjimečných okolností mohly být požádány, aby držely vyšší solventnostní kapitál než v rámci SCR a/nebo aby přikročily k opatřením zaměřeným na snížení podstupovaných rizik.

6.2.3 Uvedená zásada proporcionality se také týká procesu kontroly orgánem dozoru. Aby se vyhnuly zahlcení při dozoru zvláště u malých a středních pojišťoven/zajišťoven, jež jsou vystaveny menším rizikům, musí orgány dozoru své pravomoci uplatňovat s přihlédnutím k rozsahu, povaze a komplexnosti rizik jednotlivých firem.

6.2.4 Solventnost II byla navržena tak, aby se zlepšilo kvalitativní hodnocení stavu rizik pojišťovny/zajišťovny ze strany orgánů dozoru. Je důležité, aby orgány dozoru byly při své činnosti či rozhodnutích důslední, a to napříč jednotlivými státy, podniky i časovým obdobím. Význam transparentnosti, objektivity a předvídatelnosti dozorčích úkonů stojí za to znovu zdůraznit. A to hlavně v případě schvalování interních modelů.

6.3 Oznamování orgánům dozoru a zveřejňování informací (pilíř III)

(články 35, 50–55)

6.3.1 Transparentnost a zveřejňování informací pojišťovnami o své finanční kondici a rizicích slouží k upevnování tržní disciplíny. Navíc by pojišťovny/zajišťovny měly orgánům dozoru poskytovat (oznamování orgánům dozoru) kvantitativní i kvalitativní údaje, jež potřebují k účinné kontrole a vydávání pokynů.

6.3.2 Harmonizace při zveřejňování informací a oznamování orgánům dozoru je důležitou součástí nového režimu, jelikož zde existuje jasná potřeba sblížení, aby bylo možné zajistit porovnatelný formát i obsah napříč Evropou. Má to zvláštní význam především vzhledem k nadnárodním skupinám.

6.4 Dozor nad skupinou

(články 210–268)

6.4.1 Stávající právní předpisy EU považují dozor nad skupinami za pouhý doplněk k samostatnému dozoru. Samostatný dozor nebere v potaz to, jestli je právnická osoba součástí skupiny (např. pobočka), či ne. Dozor nad skupinou se pak následně prostě přidá k samostatnému dozoru za jediným účelem, a to je zhodnocení důsledků skupinových vztahů na jednotlivou pojišťovnu/zajišťovnu. V důsledku toho stávající solventnostní režim EU nezkoumá ekonomickou realitu pojišťovacích skupin a nedbá skutečnosti, že v mnoha případech se řízení rizik provádí na úrovni skupiny, spíše než na úrovni jednotlivých firem. Cílem návrhu Solventnost II je nalézt vhodnější způsob dozoru nad skupinami tím, že se za určitých podmínek změní způsob provádění samostatného i skupinového dozoru.

6.4.2 Pro každou pojišťovací skupinu bude jmenován jeden orgán dozoru nad skupinou, jemuž bude udělena hlavní odpovědnost za všechny klíčové aspekty dozoru nad skupinou (solventnost skupiny, transakce uvnitř skupiny, koncentrace rizik, řízení rizik a vnitřní kontrola). Orgán dozoru nad skupinou a samostatný orgán dozoru si však budou muset vyměňovat všechny podstatné informace automaticky a jiné důležité informace na základě vyžádání. Orgán dozoru nad skupinou bude muset navíc před důležitým rozhodnutím konzultovat příslušné samostatné orgány dozoru a dotčené orgány dozoru budou muset učinit vše, co je v jejich silách, aby došly ke společnému rozhodnutí, i když v případě schvalování skupinového interního modelu, tak jak je tomu u bankovní regulace, učiní konečné rozhodnutí orgán dozoru nad skupinou. Tato ustanovení by měla zajistit, že jak orgán dozoru nad skupinou, tak samostatný orgán dozoru budou moci lépe pochopit rizikový profil skupiny jako celku, a tudíž že pojistníci u jednotlivých subjektů v rámci skupiny budou požívat zvýšené ochrany.

6.4.3 Nádkem k vylepšené koncepci dozoru nad skupinou zavádí tento návrh také inovační režim podpory ze strany skupiny. Skupiny, jež by měly zájem usnadnit řízení kapitálu na úrovni skupiny, si mohou požádat o povolení, aby mohly být regulovány v režimu podpory ze strany skupiny. Skupinám, jimž bylo uděleno povolení k regulaci v režimu podpory ze strany skupiny, bude za jasně daných podmínek umožněno splnit část SCR (ne MCR) dceřiných společností prostřednictvím příslibu podpory ze strany skupiny (finanční a právně vymahatelný závazek mateřské společnosti za dceřinou společností k poskytnutí kapitálu v případě potřeby). Aby mohl režim podpory ze strany skupiny správně fungovat, bylo provedeno několik dodatečných odchylek od samostatného dozoru. Až bude režim skupinové podpory fungovat, předpokládá se existence konkrétního postupu pro případ zátěžových situací (porušení jednotlivého SCR), který by zahrnoval koordinovaný postup samostatného orgánu dozoru i orgánu dozoru nad skupinou. Tento režim by měl být uplatňován jednotně napříč Unii.

6.4.4 Jelikož režim podpory ze strany skupiny umožňuje, aby byl kapitál pro SCR držen na jiném místě v rámci skupiny, poskytuje tak pojišťovacím skupinám praktické a transparentní opatření, aby mohly mít prospěch z uznání účinků diverzifikace na skupinové úrovni, zatímco jednotlivé dceřiné podniky splňují úroveň kapitálových požadavků, jako kdyby nebyly součástí skupiny. Z těchto důvodů by se pro zajištění okamžité převoditelnosti kapitálu (v případě jeho potřeby) měl zavést vhodný dozor. Při existenci a použití příslibu podpory ze strany skupiny musí tuto skutečnost mateřský podnik i dotýčný dceřiný podnik zveřejnit.

V Bruselu dne 29. května 2008.

Předseda

Evropského hospodářského a sociálního výboru

Dimitris DIMITRIADIS